

HAMK/Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajana kehittyminen
PM14 Espoo Ospe
Anna Keisu
26.11.2015

Köydenpunojan pedagogiikka ja ammatillinen opettajuus

Pääsin keväällä 2014 suorittamaan opettajan pedagogisia opintoja Hämeen ammattikorkeakoulun ammatilliseen opettajakorkeakouluun Espoon alueryhmään. Opettajaopinnot olivat useamman vuoden haaveeni. Olen työskennellyt pitkään suurkeittiöalalla ja opettajaopintoihin pääseminen on ollut yksi merkittävä tekijä sille, että pääsen kehittymään omalla alallani. Vielä silloin kun kuulin, että olin tullut valituksi opintoihin, en tiennyt, mitä tämä puolitoista vuotta toisi tullessaan.

Olen toiminut koko työurani ajan erilaisissa suurkeittiöissä. Tutuksi on tullut niin sairaalan suuri ravintokeskus kuin vanhainkodin suurkeittiö. Olen lisäksi toiminut henkilöstöravintolassa sekä nyt viimeksi koulu- ja päiväkotiruokailun parissa. Olen ollut aina esimiehenä keittiössä, mutta kuten esimiehen toimenkuvaan kuuluu, olen tehnyt kaikkia suurkeittiön tehtäviä, astianpesusta henkilöstöjohtamiseen ja ruoanlaittamisesta tavarantilauksiin. Työtä tekemällä oma ammattitaito on vahvistunut. Se onkin tärkeää ammatillisen opettajan työssä. Oma substanssi pitää hallita. Substanssin hallitsemisen lisäksi ammatillisen opettajan pitää pystyä kehittymään koko ajan. Ei riitä, että osaa nyt. Pitää osata myös viiden vuoden kuluttua silloin pinnalla olevia asioita. Toisaalta pitää osata myös haistella tulevia trendejä ja ennustaa, mihin suuntaan ammatilliset asiat menevät.

Oma opetustaustani on tähän saakka hyvin kapea. Olen toiminut Shanghain Suomi-koulussa alle kouluikäisten opettajana muutaman vuoden. Se on ollut hyvin erilaista työtä kuin mihin olen tällä tulevalla koulutuksella pyrkimässä.

Ensikosketus Köydenpunojan pedagogiikkaan

Ensimmäisenä koulupäivänä kesäkuussa 2014 Hämeenlinnassa ohjaavat opettajamme Keijo Hakala sekä Markku Kuivalahti kertoivat nyt kolmatta vuotta käynnissä olevasta projektista, jonka he olivat nimenneet köydenpunojan pedagogiikaksi. Opettajaopintomme suorittaisimme köydenpunojan pedagogiikalla. Siinä on tarkoituksena, että me opiskelijat tuomme oman osaamisemme vahvasti mukaan opintoihin. Opettajat eivät opettaisi, vaan me opiskelijat suunnittelemme, mitä asioita annetuista teemoista haluamme oppia ja sen

jälkeen opintoparit perehtyvät aiheeseen, valmistelevat oppitunnit sekä opettavat muille opiskelijoille aiheesta. Ensimmäisillä lähipäivillä huomasin, että meidän ryhmä on hyvin heterogeeninen, ja alat, joita edustamme olivat laidasta laitaan. Lisäksi monella oli paljonkin opettajakokemusta. Sen vuoksi pidin itseäni kovinkin amatöörinä muihin opiskelukollegoihini verrattuna. No, tämä tunne haihtui vasta silloin, kun opinnot olivat reilusti yli puolen välin.

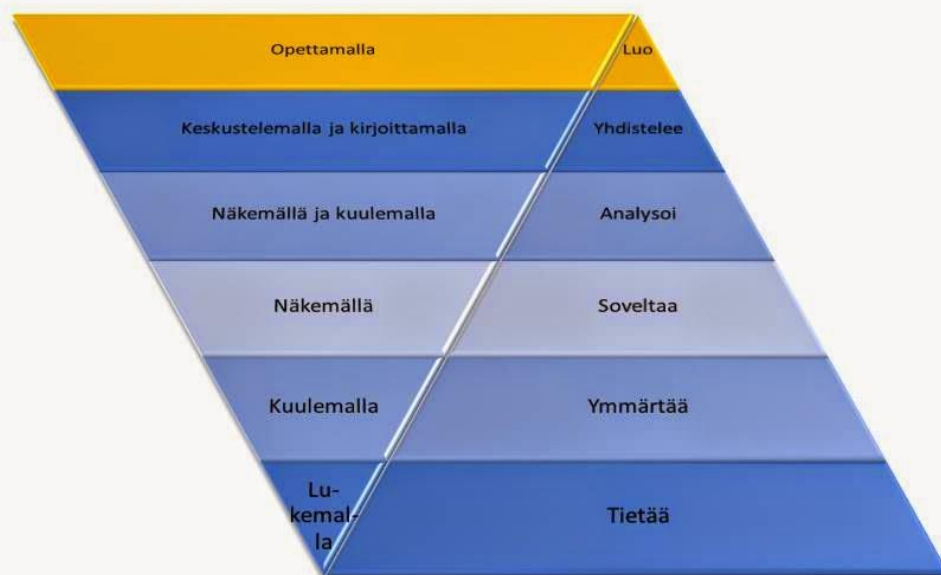
Aluksi olin köydenpunojan pedagogiikan ajatuksesta lähinnä kauhuissani. Miten minä, jolla opettajakokemus oli käytännössä nolla, voisin opettaa muille opettajakoulutuksessa opetettavia asioita? Opettajankoulutuksen edetessä olen kuitenkin päässyt sisään ajatukseen ja metodiin ja nyt tässä vaiheessa opintoja olen erittäin innokas köydenpunojan pedagogiikan puolestapuhuja.

Kasvatustieteen perusteissa tutustuimme oppimiskäsityksiin. Köydenpunojan pedagogiikka nojaa vahvasti sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen. Tämän oppimiskäsityksen piirteitä ovat yhteisöllinen oppiminen, yhteistoiminnallista oppimista, teorian ja käytännön yhdistämistä, tiedon rakentamista, taitojen kartuttamista sekä omien asenteiden muokkaamista. (Kuivalahti 2015, 19.) Olemme oppineet toinen toisiltamme, jakaneet uutta ja vanhaa osaamistamme.

Osaamisperustaisuus tulee köydenpunojan pedagogiikassa esiin siten, että opiskelijoiden osaaminen ja vahvuudet hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla (Nikander 2015, 13).

Tämä Markku Kuivalahden tekemä kuva näyttää konkreettisesti köydenpunojan pedagogiikan salaisuuden. Kolmio, joka seisoo kärjellään, on Edgar Dale kehittänyt vuonna 1946. Se kuvaa tapoja oppia ja näiden vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Benjamin Bloom puolestaan kehitti oman taksonomian vuonna 1956. Bloomin taksonomia kuvaa oppimista. Opettamalla asioita toisille, luo jotain uutta ja näin oppii itse kaikkein parhaiten. Voidaan puhua syväoppimisesta. (Köydenpunoja.blogspot.fi.) Kukkalaaksossa opiskelu kuulostaa sitä paitsi varsin ihanteelliselta opiskelumetodilta.

Bloom + Dale = Kukkalaakso

Markku Kuivalahti 2014

Kuva Markku Kuivalahti 2014.

Ammatillinen opettajuus

Mitä ajattelin ammatillisen opettajuuden olevan ennen koulutusta? Miten koulutus on muuttanut käsityksiäni? En ole aiemmin toiminut opettajan tehtävässä ja erityisesti opintoiin kuuluvat opetusharjoittelu pelotti. Ennen opettajakoulutusta epäilin toisinaan myös omaa ammattiosaamistani. Onneksi koulutus näytti pelot täysin turhiksi. Se teki omalle itsetunnollekin todella hyvää.

Ammatillinen opettajuus pitää sisällään ammattialakohtaisen vankan osaamisen ja pedagogisen ymmärryksen. Opettajat toimivat erilaisissa toimintaympäristöissä ja ammatillisen opettajan tulee tuntee ja tietää oman alansa tiedolliset ja taidolliset vaatimukset. Oman alansa tuntemuksen avulla he pystyvät ohjaamaan opiskelijoita, sekä nuoria että aikuisia heidän opiskellessaan ammattiin. Ammatillisella opettajalla tulee olla hyvä työelämä-tietämys, mitä työelämä tänä päivänä vaatii. Sen vuoksi tärkeää on hyvät suhdeverkostot työelämän kanssa. (Opinto-opas 2014 – 2015, 14 – 15.)

Opettajan työ on ihmissuhdetyötä. Esimiestyössä tähän olen saanut vankan kokemuksen ja uskon, että olen varsin hyvä ihmistuntija. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat nuoret ja aikuiset, ammattikorkeakouluopiskelijat sekä näyttötutkintojen suorittajat ovat hyvin

erilaisia kohderyhmiä. Jokaisen ryhmän kanssa opettajan tehtävänä on kuitenkin tukea ammatillisen identiteetin kehittymistä. (Opinto-opas 2014 – 2015, 14.)

Viestintä- ja vuorovaikutustaidot ovat ammatillisen opettajan työssä erittäin tärkeitä. Yhteistyökumppaneita on paljon ja moneen suuntaan (Koulu, opettajakollegat, esimiehet ja muu henkilökunta, oppilaat, oppilaiden huoltajat, työelämä) ja sen vuoksi vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä asemassa. Opettajalla on myös oltava valmius jatkuvaan oppimiseen, jotta pysyy ajan hermolla ja ennakoii työelämän tarpeita. (Nikander, 2015, 8.)

Teknologian kasvu, digitalisaatio, verkkoympäristöt ovat tämän päivän pinnalla olevia asioita. Digitalisaatiosta keskustellaan kiivaasti ja väitellään, onko se oppimiselle avuksi vai haitaksi.

Tässä kuvassa on Omnian verkkotyökaluja.

Kuva Anna Keisu 2015.

Juho Mäenpää (15.11.2015) kirjoittaa Helsingin Sanomien mielipideosastolla, että verkkotyökaluista ja digitalisaatiosta on tulossa päämäärä eikä väline, vaikka välineenähän näitä työkaluja pitäisi opetuksessa käyttää. Tosin miten opettaja pysyy mukana kaikessa kehityksessä, koska tietoa on nykypäivänä valtavasti saatavilla. Tiedon valtamerestä pitää

osata poimia oleellinen, oikea ja ajankohtainen tieto. Se on myös yksi ammatillisen opettajan kulmakivi.

Opettaja kasvaa opettajuuteen. Se on vaihe vaiheelta etenevä prosessi, jossa ammatti-identiteetti rakentuu jo olemassa olevan tiedon päälle. (Nikander 2015, 13.) Opettajakoulutuksen aikana opettajaopiskelija oppii refleктоimaan omaa toimintaansa, oppimistaan ja itseään. Näin saadaan valmiuksia sekä opettajana kehittymiseen että elinikäiseen oppimiseen, joka liittyy nykyisin ihmisen elämänsä muotoutumiseen. Elinikäinen oppiminen on tänä päivänä tässä ennustamattomassa ja muuttuvassa maailmassa tärkeä oppimisen muoto (Antikainen, Rinne & Koski 2013, 44 – 45).

Pohdintaa

Köydenpunojan pedagogiikka on tuonut itsevarmuutta tulevaan opettajan työhöni. Vaikka en vielä opetusharjoittelussa kokeillutkaan tätä pedagogiikkaa, aion tulevaisuudessa sitä varmasti hyödyntää.

Albert Einstein on todennut (wikiquote 2015), että jos et pysty selittämään asiaa selvästi, et tiedä siitä tarpeeksi. Köydenpunojan pedagogiikan käyttäminen opettajaopinnoissa on kirkastanut tämän ajatuksen. Kun opettajaopiskelijakollegoille opetin eri aiheita, oli uusiin aiheisiin todella perehdyttävä, jotta ne osasi opettaa muille. Se vaati paljon työtä, mutta toisaalta oli antoisaa ja erittäin opettavaista.

Oman oppimisen reflektointi on opettajan työssä tärkeää. Annikki Järvinen (2005, 258) toteaa, että ammatillinen kehitys on osa elinikäistä oppimisprosessia. Reflektiiviset taidot ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta opettajan ammatti-identiteetti voi kehittyä ja kasvaa. Reflektio tarkoittaa oman havainnoinnin, ajattelun ja toiminnan kriittistä tarkastelua (Raustevon Wright, von Wright & Soini 2003, 68). Reflektointia voi tehdä kirjoittamalla, ajattelemalla tai vaikka toisen henkilön kanssa ajatuksia vaihtamalla. Tapoja on monia, oleellista on kriittinen tarkastelu ja sen pohjalta muutoksen tekeminen.

Työharjoittelu Omnian ammattiopistossa näytti, että opettaminen ja nuorten kanssa työskentely on mukavaa. Minulla on opettajana kehittymisen matka vasta alussa, opittavaa on todella paljon. Koulumaailmassa suoritettu opetusharjoittelu antoi kuitenkin paljon eväitä siihen, millainen opettaja minusta tulisi. Lisäksi oma ammatti-identiteetti sai suuren harppauksen: olen ylpeä siitä, mitä olen tehnyt ja huomasi, että olen todellakin oman alan ammattilainen.

Alun hämmennys köydenpunojan pedagogiikasta poistui opintojen matkan varrella. Täytyy sanoa, että on tullut tehtyä rankka, mutta antoisa matka. Suosittelen!

LÄHTEET

Antikainen, A., Rinne, R. & Koski, L. 2013. Kasvatussosiologia. Bookwell. Juva.

Helsingin Sanomat, mielipide-osasto. Saatavissa:

<http://www.hs.fi/mielipide/a1447492424555>.

Viitattu 25.11.2015

Järvinen, A. 2005. Opettajan ammatillinen kehitysprosessi ja sen tukeminen. Teoksessa Eteläpelto, A & Tynjälä, P. (toim.) oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. WSOY: Helsinki.

Köydenpunojan portaaliblogi.

<http://koydenpunoja.blogspot.fi/2014/10/bloom-dale-kukkalaakso.html>

Viitattu 25.11.2015

Kuivalahti, M. Köydenpunojan pedagogiikka teoksessa Kuivalahti, M.(toim.), 2015.

Köydenpunojan pedagogiikka. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Nikander, L. Osaaminen ratkaisee teoksessa Kuivalahti, M.(toim.), 2015. Köydenpunojan pedagogiikka. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Opinto-opas 2014-2015, Hämeen ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Rauste-von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. WSOY: Helsinki.

Wikuquote, 2015, albert Einstein, saatavissa: https://en.wikiquote.org/wiki/Albert_Einstein, viitattu 24.11.2015.